

## תלמוד

מסכת קידושין

### הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה פרק אחד —  $(20 \times 5)$  — 100 נקודות  
סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.  
כתובת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

**בהצלחה!**

## השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 20 נקודות; סך הכול – 100 נקודות).

### 1. סיטומתא

א. עיין בדברי הגמרא ובפירוש רש"י שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

אמר רב פפי משמיה דרבא: האי סיטומתא קניא. למאי הלכתא? רב חביבא אמר: למקניא ממש. רבנן אמרי: לקבולי עליה מי שפרע. והלכתא לקבולי עליה מי שפרע. ובאתרא דנהיגו למקני ממש קנו.

(בבא מציעא, דף עד, ע"א)

סיטומתא – חותם שרושמן החנוונים על החביות של יין, שלוקחין הרבה ביחד ומניחין אותן באוצר הבעלים, ומוליכין אותן אחת אחת למכור לחנות, ורושמן אותם לדעת שכל הרשומות נמכרות.

(רש"י, ד"ה סיטומתא)

(1) הסבר מהו קניין סיטומתא.

(2) הסבר את דעת רב חביבא ואת דעת רבנן בנוגע למשמעות של קניין סיטומתא.

(6 נקודות)

ב. עיין בדברי הריטב"א שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

האי סיטומתא קניא. פירש רש"י רושם שעושין לקוחות על הסחורה כשלוקחים אותה ומניחים בבית המוכר. ותמיהא מילתא מאי טעמא דמאן דאמר דקני בה לגמרי ואפילו באתרא דלא נהיגי, והרי לא עשה משיכה? והנכון בזה מה שאמר מורנו בשם ה"ר פינחס אחיו ז"ל דסיטומתא הוא כעין מטבע שאין עליו צורה, והתגרין נותנין אותו לסימן כשלוקחין דבר אחד. ולא ידע אי בתורת דמים יהבי ליה וכאומר ערבוני יקנה הכול [אדם נותן עירבון/משכון לחברו, על מקח מוסכם, ואומר לו: אם אני חוזר בי מן המקח, יוטל עליי קנס שיהיה העירבון קנוי ומחול לך], וליכא אלא "מי שפרע", או בתורת חליפין יהבי ליה דקני לגמרי דכיוון שאין עליו צורה נעשה חליפין, ובהא הוא דפליגי אמוראי [רב חביבא ורבנן]. ואמרינן דבאתרא דנהיגי קני, דוודאי על דעת חליפין יהבי ליה, ולא בעי בהאי מנהגא תנאי בני העיר אלא מנהג בעלמא שאין מנהג זה מבטל הלכה בכלום.

(חידושי הריטב"א, מסכת בבא מציעא, דף עד, ע"א)

(1) הריטב"א שואל שאלה על דבריו של אחד מן האמוראים בסוגיה. הסבר את שאלת הריטב"א. בתשובתך

כתוב על דברי מי מן האמוראים הוא שואל את שאלתו.

(2) על פי התשובה שהריטב"א משיב לשאלתו, כתוב מהי סיטומתא, והסבר את המחלוקת בין רב חביבא לרבנן.

(7 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. (1) עיין בדברי הרב אשר וייס שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

ונראה, דהינה יש לחקור בקניין מחודש זה, שאינו במעשה מסוים אלא לפי מנהג הסוחרים ובני האדם לפי מנהג מקומם וזמנם, מה יסודו ומה נתחדש בו. דיש לפרשו בשני דרכים:

[א] יסוד קניין סיטומתא הוא ההנחה שאפשר להוסיף על מעשי הקניין שבתורה. דכיוון דמעשי הקניין אינם הלכתא בלא טעמא, אלא מעשים שונים שמבטאים ומסמלים בעלות על פי ההיגיון וניסיון החיים, לא נגעלו שערי הקניין ואפשר להוסיף על קנייני התורה, וכל מעשה שמבטא ומסמל בעלות בעיני בני אדם במקומן ושעתן, דינו כקניין גמור.

[ב] באמת אין להוסיף על קניינים שבתורה ואין לגרוע מהם כפי שפשוט שאין קניין אישה זולת כסף, שטר וביאה וכן בעבד וכדומה. אלא שגדר סיטומתא הוא, דכאשר יש הסכמת בני אדם לקנות על ידי מעשה מסוים מהני משום שבזה לא צריך מעשה קניין, דכיוון דכך נהגו להקנות במעשה זה, אנן סהדי דכאשר עושים כן גמרו ומקנו ומהני מצד הגמר דעת ולא מצד מעשה הקניין. דבאמת הווי כמעשה קוף בעלמא מבחינת תורת הקניינים.

(הרב אשר וייס, "בגדדי קניין סיטומתא וחליפין", מנחת אשר – ספר בראשית, סימן לא)

הסבר מהו היסוד של קניין סיטומתא, על פי כל אחת מדרכי הפירוש שבדברי הרב אשר וייס.

(2) עיין בהמשך דברי הרב אשר וייס שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

[ג] ... אך באמת נראה על פי מה שדקדקתי מדברי רבותינו הראשונים דרך שלישית ביסוד גדר סיטומתא. ויסודו דבאמת אין כאן קניין כלל לא מצד מעשה קניין ולא מצד גמירות דעת, אלא מנהג יש כאן, וכוח הסיטומתא אינו אלא כוח המנהג...

ולעניות דעתי מבואר מכל דבריהם דרך חדשה בסיטומתא, דבאמת אין כאן "קניין" כלל אלא מנהג בלבד אלא שזה כוח "המנהג שמבטל הלכה" ועל האדם לנהוג בפועל כפי המנהג המקובל. וכיוון שנהגו להתייחס לסיטומתא כקניין, זכאי הוא לנהוג מנהג בעלמא וממילא נעשה באמת בעלים.

הרב אשר וייס טוען שיסודו של קניין סיטומתא הוא מצד המנהג. הסבר את דבריו.

(7 נקודות)

## 2. כיבוד אב ואם

א. עיין בדברי הרמב"ן שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

כבד את אביך – הינה השלים כל מה שאנו חייבין בדברי הבורא בעצמו ובכבודו, וחזר לצוות אותנו בענייני הנבראים, והתחיל מן האב, שהוא לתולדותיו כעניין בורא משתתף ביצירה, כי ה' אבינו הראשון, והמוליד אביו האחרון, ולכך אמר במשנה תורה (דברים, ה', ט"ו) כאשר ציוויתך בכבודי כן אנוכי מצווך בכבוד המשתתף עימי ביצירתך. ולא פירש הכתוב הכבוד, שהוא נלמד מן הכבוד הנאמר למעלה באב הראשון יתברך, שיודה בו שהוא אביו, ולא יכפור בו לאמור על אדם אחר שהוא אביו, ולא יעבדנו כבן לירושנו, או לעניין אחר שיצפה ממנו, ולא יישא שם אביו ויישבע בחיי אביו לשווא ולשקר...

(רמב"ן, שמות פרק כ', פסוק י"א)

(1) על פי הרמב"ן, מהו הטעם למצוות כיבוד אב?

(2) על פי הרמב"ן, כתוב שלושה פרטים הנכללים במצוות כיבוד אב.

(8 נקודות)

ב. עיין בדברי המהר"ל בשני המקורות שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

בפרק קמא דקידושין (לא, ע"א), בעי מיניה מרב עולא, עד היכן כיבוד אב ואם. אמר להם, צאו וראו מה עשה ארמי אחד לאביו באשקלון, ודמא בן נתינא שמו...

ביאור עניין זה, החכמים האלו באו לבאר עד כמה השכל מחייב מצווה זאת. כי מצווה זאת בפרט מחייב אותה הדעת והשכל, שיכבד האדם הוריו שהביאו אותו לעולם, כמו שאמרנו. ולפיכך בא ללמד עניין מצווה זאת מן גוי, שאין גוי מקיים המצווה בשביל שנצטווה עליה, רק מה שיגזור השכל בלבד...

(מהר"ל, תפארת ישראל, פרק מא)

מה עשה גוי אחד באשקלון וכו'. והביא ראיה מן גוי באשקלון ולא מן ישראל, ומזה תדע כי הגוי מוכן ביותר לכיבוד אב ואם מן ישראל, ודבר זה קשיא ואי אפשר בלא טעם.

לכן יש לפרש, כי דבר זה מה שהביאו ראיה מן הגוי שהיה מכבד את אביו ואימו מאוד, וכן אמר במדרש על עשו [שהיה] מכבד את אביו ביותר ממה שמכבד הישראל את אביו. דבר זה הטעם, כי השם יתברך ציווה שיכבד אדם את אביו מפני שהביא אותו אל עולם הזה. וכך אמרו במסכת בבא מציעא (לג, ע"א) אֲבִדְתָּ אֶבְיֹת רַבּוּ אֲבִדְתָּ רַבּוּ קוּדְמַת, מפני שהוא הביא אותו אל עולם הזה ואילו רבו הביאו לחיי עולם הבא. מוכח כי לכך אמרה תורה שיכבד את אביו ואימו מפני שהביאו אותו לחיי עולם הזה, ומפני כי מיוחד האב שמביאו לחיי עולם הזה, ודבר זה מיוחד בו הגויים שאליהם נתנה (ה) העולם הזה... אבל ישראל, שיש לו עולם הבא ולא עולם הזה, לא נמצא בהם כל כך הזריזות למצווה זאת כמו שנמצא באומות שיש בהם הזריזות למצווה זאת ביותר מאוד.

(מהר"ל, ספר חידושי אגדות מסכת קידושין, חלק שני, עמ' קלז)

(1) על פי המהר"ל, מדוע למדה הגמרא מצוות כיבוד אב ואם דווקא מגוי ולא מישראל?

(2) על פי המהר"ל, הסבר ממה נובע ההבדל בין הגויים לבין ישראל בקיום מצוות כיבוד אב ואם.

(6 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. עיין במקור שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שמעתי בשם הגאון בעל קצות החושן שאמר, דלמה הזמין לו השם יתברך פרה אדומה, ולא נתן לו שכר שירוויח בדבר חול? ואמר דבכוונה הראו לו להגוי שלא יתגאה שעשה מצווה גדולה כל כך והפסיד על ידי זה ממון רב, ולכך הראו לו שהוא הפסיד ממון רב בשביל מצווה שכלית, דמצוות כיבוד הוא מצווה שכלית. אבל ישראל נותנים ממון כל כך בעד מצווה חוקית פְּפֶרָה אדומה. ודפח"ח (ודברי פי חכם חן).

(הרב יוסף שאול ב"ר אריה ליבוש הלוי נתנון, דברי שאול על מסכת עבודה זרה, דף כד, ע"א)

כתוב בלשונך את שאלתו של הגאון בעל קצות החושן, והסבר את תשובתו. (6 נקודות)

## 3. נשים במצוות עשה

א. "ואדילפינן מתפילין לפטורא נילף משמחה לחיובא".

- (1) הציטוט שלפניך הוא קושיה של הגמרא. הסבר את הקושיה. בתשובתך ציין מתי מקיימים את מצוות שמחה.
  - (2) הסבר את התירוץ של אביי לקושיה זו.
- (7 נקודות)

ב. "אלמנה מאי איכא למימר בשרויה אצלו".

- (1) בציטוט שלפניך יש שאלה ותשובה. העתק למחברתך רק את השאלה, והסבר אותה. בתשובתך ציין את הפסוק שעליו השאלה מבוססת.
  - (2) הסבר את תשובת הגמרא. בתשובתך ציין אם נשים חייבות במצוות שמחה.
- (7 נקודות)

ג. "ונילף מהקהל".

- (1) הציטוט שלפניך הוא קושיה של הגמרא. כתוב מהו הדין שעליו הקשתה הגמרא קושיה זו, והסבר את הקושיה.
  - (2) הסבר את תירוץ הגמרא לקושיה זו. בתשובתך כתוב מהו הדין שאי אפשר ללמוד מן המצוות מצה והקהל.
- (6 נקודות)

## 4. נשים במצוות לא תעשה

א. (1) "וכל מצוות לא תעשה... אחד האנשים ואחד הנשים חייבין".

- כתוב את הפסוק שממנו לומדים שנשים חייבות במצוות לא תעשה, והסבר את הלימוד. היעזר ברש"י.
- (2) על פי הגמרא, ציין עוד נושא אחד שבו "השווה הכתוב אישה לאיש", והסבר מניין לומדים זאת.
- (7 נקודות)

ב. "חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תיטמא למתים".

- בנוגע לשניים מן האיסורים האלה, כתוב את הפסוק שממנו לומדים שהם אינם חלים על נשים, והסבר את הלימוד.
- (6 נקודות)

ג. "איסי תני אף בל יקרחו נשים פטורות".

- בגמרא מובאים שלושה טעמים לדעה של איסי.
- (1) על פי ההסבר הראשון בגמרא ועל פי ההסבר של רבא, מהו הטעם לדעה של איסי?
  - (2) מדוע לא קיבל אביי את ההסבר של רבא?
- (7 נקודות)

5. מצוות התלויות בארץ

א. "כל מצווה שהיא תלויה בארץ..."

- (1) על פי ההווה אמינא של הגמרא, מה פירוש מצווה ש"תלויה בארץ", ומדוע דחתה הגמרא הווה אמינא זו?
  - (2) על פי מסקנת הגמרא, מה פירוש מצווה ש"תלויה בארץ"?
- (8 נקודות)

ב. "איבעיא להו רבי אליעזר לקולא פליג או לחומרא פליג".

- (1) הסבר את מחלוקת התנאים במשנה על פי האפשרות שרבי אליעזר לחומרא פליג. בתשובתך התייחס למקרה, לדין ולטעם לפי כל אחת מן הדעות.
  - (2) הגמרא הכריעה שרבי אליעזר לחומרא פליג. הסבר את דרך הלימוד.
- (12 נקודות)

6. דין ושכר: האוכל בשוק

א. "וכשם שדינו קודם למעשה כך שכרו קודם למעשה".

- (1) הסבר מאמר זה. בתשובתך ציין "דינו" של מי ו"שכרו" של מי.
  - (2) הסבר כיצד נלמד מאמר זה מן הפסוקים "ויתן להם ארצות גוים ועמל לאַמים יִיָּשׁוּ. בעבור ישמרו חֻקֵּי וְתוֹרֹתֵינוּ יִנְצְרוּ" (תהלים, ק"ה, מ"ד-מ"ה).
- (6 נקודות)

ב. "כל שאינו לא במקרא ולא במשנה: א"ר יוחנן ופסול לעדות".

מדוע אדם זה פסול לעדות? (4 נקודות)

ג. "האוכל בשוק".

- (1) מובא בתוספות: "ופי' ר"ח דהכא מיירי שחוטף ואוכל".  
הסבר בלשונך מה עשה אדם זה.
  - (2) הסבר את הקושיה שהקשו בעלי התוספות על פירוש זה, ואת אחד מן התירוצים שתירצו.
  - (3) על פי פירוש הר"ר אליהו המובא בתוספות, הסבר בלשונך מה עשה אדם זה, ומדוע נאמר בגמרא שהוא "דומה לכלב".
- (10 נקודות)

## בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת קידושין

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.  
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 15-2 — דף לד, ע"ב — דף מא, ע"א

## מסורת הש"ס

גרמא (טובה כח): ראיא.  
במאות ראות כל וזוכר  
שזריכין להתראות בשורה  
ברגל (חגיגה ב.). נילף  
ראיה ראייה מהקהל.  
להוי נמי מלות עשה  
שהזמן גרמא ונשים חייבות  
(חגיגה ד.) אשה בעלה  
משמחה. בצבל בצגדי

## מסורת הש"ס

שפ"א א מ"י פ"ב מהל'  
ע"ז הל' ג סמג  
לרצון נא:  
שפ"ב ב מ"י פ"ג מהל'  
אסורי ביאה הל'  
ה סמג לרצון קכה:

1. וַיִּבְרַךְ אֹתָם אֱלֹהִים  
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ  
וּרְבוּ וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ  
וּבְכֶשֶׁה וּרְדוּ בָדָגַת הַיָּם  
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה  
הַרְמִשָּׁה עַל הָאָרֶץ:  
בְּרֵאשִׁית א כח

2. וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל  
בְּרִית וְלִזְכוּרָת בֵּין שִׁנְיָה  
לְמַעַן תִּזְכְּרוּ תּוֹרַת יי'  
בְּפִיךָ בִּי הַיָּד חֻקָּה  
וְחֻצָּאָה יי' מִמַּצְרַיִם:

- שמות יג ט  
3. דבר אֵל בני יִשְׂרָאֵל  
וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר הָיָה עִשָּׂו  
בְּיָמָיו הָאֵלֶּם הָאֵלֶּם וְהָאֵלֶּם  
לְמַעַל מֵעַל בְּיָי וְאִשְׁמָה  
נִפְשָׁה הָאֵלֶּם:  
בְּמִדְבָּר הוּא  
4. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים  
אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֶיךָ:  
שְׁמוֹת כָּא  
5. וְאֵם שׁוֹר נֶגֶה הוּא  
מִמְּנוֹמֹל שְׁלֹשׁ וְרֹדֶד  
בְּבָעֲלִי וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ  
הַדְּמוּת אִישׁ אֵלֶּם  
וְהַשׁוֹר יִשְׁקֵל וְגַם בְּעֲלִי  
וְנִמְנוֹ: שְׁמוֹת כָּא כט

על שניהם הוא אומר  
בר' דאשה נמי מיפקדה  
אפריה ורביה (גיטין מג:).  
דסיפק בידו לעשות.  
יכול, שאין מומה בידו  
לעיל (ל'). פפונאי. נני

[illegible]

ולרבי יוחנן בן ברוקא <sup>א</sup>דאמר על שניהם הוא  
אומר <sup>ב</sup>ויברך אותם אלהים <sup>ג</sup>פרו ורבו מאי  
איכא למימר משום דהוה ת"ת ופדיון הבן  
שני כתובים הבאים כאחד <sup>ד</sup>וכל שני כתובים  
הבאים כאחד אין מלמדין ולרבי יוחנן בן  
ברוקא נמי ניהוו פריה ורביה ומורא שני  
כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין צריכי  
דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה  
הוה אמינא וכבשוה אמר רחמנא איש דדרכו  
לכבש אין אשה דאין דרכה לכבש לא ואי  
כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א <sup>ה</sup>איש  
דסיפא בידו לעשות אין אשה דאין סיפא בידה  
לעשות לא וכיון דאין סיפא בידה לעשות לא  
תתחייב כלל צריכא הניחא למ"ד שני  
כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד  
מלמדין מאי איכא למימר אמר רבא <sup>ו</sup>פפונאי  
ידעי לה למעמא דהא מילתא ומנו רב אחא  
בר יעקב אמר קרא <sup>ז</sup>והיה לך לאות על ירך  
ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' כפך

**אֲרָא** לִמֵּד מִתְפִּילין הוּי מִנֵּי שֶׁאֵין  
הוֹמֵן גִּרְמָא מִאי אִיבָא  
לְמִימְרָא. פִּי הַקּוּטֶרֶס לֹאדֶרְנָה אִיפֹסֵא  
הוּהוּ לֵן לְמִימְרָא דְשֶׁלֵּא הוֹמֵן גִּרְמָא  
נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִתְפִּילין וְשֶׁהוֹמֵן גִּרְמָא  
נָשִׁים חִיבוֹת מִמֶּנָּה וְהִקְסֵל דְּסָבֵר  
נָשִׁים כְּתוּבִים הַבָּאִים כֹּאחַד מִלְמַדִּים  
וְיִשְׁנֵי מֵאֵן שְׁמַעְתָּ לִּיהֶן מִתְפִּילין לֹא  
הוּוּ וְזֶמֶן גִּרְמָא רַבִּי מֵאִיר וְסָבֵר לֵה  
אֵין מִלְמַדִּים וְפִירֵשׁ בְּקוּטֶרֶס לְדִידִיהֶן  
לֹא אִיטֶרְרִין הַקִּישָׁא אֲלֵא בְּגִמְרִין  
לְעֵיל מִבְּנִין אֲבָ וְגִמְרִין מֵרֵאשִׁי דְּהוּ  
וְיִשְׁנֵי שֶׁהוֹמֵן גִּרְמָא וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת  
דְּקִישָׁין לֵן מִלֵּךְ מִמֶּנָּה וְהִקְסֵל לְחִיבוֹת  
רַבִּי מִסֵּר שֶׁנִּי כְּתוּבִים הַבָּאִים כֹּאחַד  
אֵין מִלְמַדִּים עֲכָל» וְהִינֵי טַעְמָא דְּמִי  
שֶׁהוֹמֵן גִּרְמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת דְּדוּקָא  
בְּתַנְתָּה וְהִקְסֵל כִּכְזָא רְחֻמָּנָא לִימֵר  
דְּחִיבוֹת אֲבָל כֹּל מִי שֶׁ שֶׁהוֹמֵן גִּרְמָא  
בְּעֻלְמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת דְּכִין לֵאמֹר  
דְּהוּ מִלְמַדִּין אֲבָל כְּמוֹ מֵיעוּטָא דּוּקָא לֵה  
חִיבוֹת אֲבָל אֲחֵרֵי לֹא» וְהִי מִינָה  
וְזֶמֶן גִּרְמָא אֲבָל שֶׁלֵּא הוֹמֵן גִּרְמָא מִנָּה  
לִיהֶן דְּחִיבוֹת וְיִלֵּךְ כִּין דְּלִמֵּי וְפִרְשֵׁן  
הֵבֵן הוּוּ שֶׁנִּי כְּתוּבִים הַבָּאִים כֹּאחַד  
וְאֵין מִלְמַדִּין הוּוּ כְּמוֹ מֵיעוּטָא דּוּקָא  
הֵי פְּטוּרוֹת אֲבָל שֶׁלֵּא הוֹמֵן גִּרְמָא  
בְּעֻלְמָא נָשִׁים חִיבוֹת:

**משום** דהוי שמחה מצה והקהל  
שלישה כתובים הבאים  
באחד. וא"ת תרצת ה"א דמ"ע  
שהזמן גרמא דפטורות לליכא למילף  
ממנא והקהל (דליכא שמחה בהדיהו  
דפרישית אלא דמ"ע שלא הזמן גרמא

כחמד: **צריכי**. כלומר לאו בזאין כאחד  
 ויניחו ולמחרת דאין מלמדאין אלס  
 תרוייבו צריכי דאי הוה מבז חד לא  
 גמיר אדך מיניס: **דרכו לכבש**. את  
 הארץ במלחמה ואין דרכה רב וכן  
 דלא קרינן בה ויכבשה לא קרינן  
 פרו ורבו: **סיפך צידו לעשות**. לכבד  
 אלה אצוי שאין איהם אחרים עליו:  
**לא תסתייב כלל**. אפילו פנויה:  
**מניחא כח**. לעיל קאז דאוייבנא וילף  
 מנחתא שזנין משוד דהוי מ"ח אפריון  
 הבן כו': **מא"ל**. וילף מנחת' ופדיון  
 הבן שאר מלות עשה שלא הומן גרמא  
 לפטור: **פפונא ויעי כו'**. תלמידים  
 שצפפונא ומנו רב אחא דר עקיב  
 שהיה דר צפפונא כדאמר בשושופין  
 (יב"ד פ"ד טז.) גבי שטן ופניהו לש"ק  
 ומסודו דרשה רב אחא דר עקיב  
 בצפפונא אחא שטן ונשקיה אכרעיה:  
**לחנען סהיה תורס ה'**. הרי כל  
 המורה וקושה לתפילין ולא שצקין  
 הקיסא וקמרא ומצנין ולא מנחה  
 והקסל לחנן גרמא ולא תלמודות תורה  
 ופדיון הבן לשלא אחר גרמא:

(א) תום' ד"ה מכלל וכו'  
תלמוד תורה או מפדיון  
בבן דהיינו מ"ע: (ב) ד"ה  
שום דהוי וכו' ומאי  
מסת' לר' יהודה:

[illegible]

נשא: **דמוסה היא**, דלי ליתא בכלל דינין אין לה חיים הכל גוזלין ואותה והיא גוזלת את אחריים והכל דיליין הימנה: **אכל כופר**, והכית איש או אשה דמשמע גבי כופר דשור המועד שהרג את האדם: **לחייב**

וְנִתְּנָה חֶסֶם עָלֶיהָ טוֹפִי לֵאמֹר עָלֶיהָ לֹא עֹשֶׂה וְלֹא חָטְאָה וְיָלַד דְּמַכְלָה מִקּוֹם

הוא שלשה תבוצים הבאים כאלה א' כדפרישתי אלל דמ"ע שלא הזמן הרמא  
מנ"ל דחייבות אימא דפטורות מתלמוד תורה ופדיון הבן וי"ל דלית ליה  
הבן ופריה ורביה וא"ל ולאצ"י דאמר לעיל (דף נ"ז) אשה בעלה משמחה  
הסומן גרמא אימא דלינא לחיוב מנחה והקטל וי"ל דמוקי קידוש היום  
יוס מן התורה דכתיב (שמות כ) וזכור את יום השבת וזכרו על היין וכל  
מי צומיה: **משום** כפרה חם רחמנא ע"יה. וא"ת כ"ש דאם לא  
מטריק א' כפרה היכא דכתיב זה עונש לנשים זהדיא כגון אש עריות:  
א"ש

## האשה נקנית פרק ראשון קידושיין

## מסורת הש"ס

אחת

## מסורת הש"ס

[illegible]

תוס' ד"ה הקבלות וכו'  
וא"ת אמאי אצטרך. ע'  
ברא"ס פ' אמור ד"ה בני  
אהרן:

א. הא אכרי גופיה אמר  
לעיל רמיה פל דזכר.  
ב. למינן. ד. רבא דקסבר לא  
אגמרה גיזש. מוס' סליש.  
ג. דנהי דנשים טעטור  
במ"ע שזומן גרמא מכל  
מקום שמוש הכי לא  
מפלא כבודה באשה  
מירי דהוה אמילא דאיכא  
למיר' בפ"ב (דנז).  
ד. כדשרה באשה א"פ  
שאניה אלא ביום. טס.  
ה. דהוה מצ"ע שזומ'  
דאניה אלא ביום דומיא  
דשטיטה דהא בעינן חזק.  
ז. סמיכה שחטה.  
ח. [ד]שאנה אלא ביום  
כדאיתא בסוף פ"ב  
דמילא (כז). טס.

ח"ל קרדוה. קרלה מורס  
(מכות כ.ה.) הפסוק  
הענין. וזה שפי נתיב  
אלה אפסותה תחדש  
אפסותה תחדש נתיב  
לעדי (לה.) מביע ליה  
לדבריה. וזה שפי נתיב  
שזו וזה שפי נתיב וזה  
דלפסוק ולפסוק ג"ש  
נתיב זה מדרש ונתיב  
הואל והפסוק הענין  
לעדי מדרש מ"ח.  
ולו קרקה ארשמה זה  
ודל אענין מוש דהו  
אמנה קרקה על דהו  
מדרש על דהו.  
גדלש שמעל על הלא  
גדלש שמלר י"ח (שם).  
תחדדו. גישלר כתב  
ולו יקרבו ככנסים (שם).  
על גל הענינים.  
מקור לפתח (שם).  
לה. דהי ע"ז וזה  
אלא כהנים.  
דלפסוק

סמוך לפדחת: ומה להלן. בישראל  
על מה דהתם כמידי למח: א"כ. דלהך  
מילתא לחודה אתא: נכסוב. בתרומה  
קרח מאי קרחה הוה ליה כג"ו ימיה  
למירדס נמי הוה: פליגין גופייהו מהכא  
גמירי. כלומר הוה הא א"כ דצין עניינס  
מביעי ליה למגמר מקום תפילין  
מהכא דלח חיימא צין וי עניינס ממס  
דהינו על פדחתו אלא יליף מצי  
עניינס דקרחה דצמקום שער דכלא  
מקום שער לא משכחת קרחה והינו  
לממלה מן פדחתו: וצין לאצוי וצין  
לרצא. דנפקא להו פטורא דנשים  
מקרא אחרינא צנים אתם מאי דרשי  
ציה: וצ"ס סבלי הוה דמקרו צני.  
כשאין צהם אלא שטות הוה דמיקרו  
צנים אצל כהה רשעים דלית צהו  
הימנותא לא מקרו צנים: הסמיכים.  
דהיינו עבודה זרה דכתיב (דברים ד)  
פן תשחיתון ועשיתם פסל וגו':  
צני מעילא לא מקרו. עוד לעולם:  
ס"ש. דהדרי מקרו צני אל חי ע"י  
תשובה: באתנ"ה הסמיכים נו'.  
ואינה קוממת ואינה מניפה ואינה מנשא  
מנחה ואפילו היא כהנת אין העבודה  
כשרה בה להגיש מנחה בקרן  
מעבדים דרומית כמשפטה דמניין לה  
בפ"צ דסוטה (דף יד:) ואינה קוממת  
מקטרת ואינה מולקת עוף ואינה  
מקבלת דם ואינה מזה דם טהור  
העוף חוץ מטובה וגזירה שהם מניפות  
מנחתן בעצמן צין כהנות צין ישראליות  
שמנחתן טעונה תופה בצעלים ובגמ'  
יליף לה: גמ' אל צני ישראל.  
דיוקרא וכתיב בההוא עניינא וסמן  
דיו: דבר אל צני ישראל והניח.  
בצלו את אהרן המקריב את זבח  
שלמינו וכתיב בההוא עניינא ויחניף:  
הסקרב אופה. מהאי קרא נפקא לן  
הגשה בפ"צ דסוטה (סז:): אייתא  
מליקה להקטרה. והא מעיטנא  
גשים מוהקטירו אותו צני אהרן:  
ה"ג

<sup>2</sup> בנים סכלים המה ואומר

אחת היא אביי אמר היינו טעמא דאיסי דגמרי קרחה קרחה מכני אהרן מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ואי סבירא לן דכי כתיב קרא בכולי עניינא הוא דכתיב נשתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו ואנא אמינא ומה <sup>6</sup>כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות בני אהרן ולא בנות אהרן ישראל לא כ"ש אי לאו ג"ש הוה אמינא הפסיק הענין השתא נמי נימא הפסיק הענין ואי משום ג"ש מיבעי ליה לכתנאי לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע חמש קרחות לא יהא חייב אלא אחת ת"ל קרחה "לחייב על כל אחת ואחת בראשם מה ת"ל לפי שנאמר י"ל תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על כל העינים מנין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראש לחייב על הראש כבין העינים ואין לי אלא כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות ישראל מנלן נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת יאף כאן על מת א"כ נכתוב קרא קרח מאי קרחה שמעת מינה תרתי רבא אמר היינו טעמא דאיסי דיליף בין עיניכם מתפילין מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ורבא מאי טעמא לא אמר כאביי קרח קרחה לא משמע ליה ואביי מאי טעמא לא אמר כרבא אמר לך תפילין גופייהו מהכא גמר לה <sup>7</sup>מה להלן מקום שעושים קרחה בגובהה של ראש אף כאן ימקום הנחה בגובה הראש ובין לאביי ובין לרבא האי בנים אתם מאי דרשי ביה האי מיבעי <sup>8</sup>לכתנאי בנים אתם לה' אלהיכם בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרוים בנים אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרוים בנים דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרוים בנים שנאמר ימים לא אמון בם ואומר יזרע מרעים בנים אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני ל' הוא דמקרי בני כי לית בהו הימנותייהו לא אמון בם וכי תימא כי לית בהו הימנותא הוא וכבים לא מיקרו בנים ת"ש ואומר זרע מרעים ויתום הוא דמיקרו בני מעלייא לא מיקרו ת"ש י להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי: והתגשות והקמצינות יתקמרות והמליקות <sup>9</sup> ולא בנשים חוץ ממנחת <sup>10</sup>סוטה <sup>11</sup>עוירה שהן בר אל בני ישראל <sup>12</sup>וסמך <sup>13</sup>בני ישראל סומכים פות: <sup>14</sup>דבר אל בני ישראל והניף <sup>15</sup>בני ישראל: הגשות: דכתיב וזאת תורת המנחה הקרבנות אהרן: קמצינות: דכתיב <sup>16</sup>והביאה אל בני אהרן: הקמרות: דכתיב <sup>17</sup>והקטירו אותו בני המליקות: דכתיב <sup>18</sup>ומלק <sup>19</sup>והקטירו איתקש דכתיב <sup>20</sup>והקריבו בני אהרן ואמר מר והקריבו

למעוטי משום דאשכחן תנופה דכשרה צנשים כדמפרש לקמן <sup>(ה)</sup> :

העלה אשר על העצים אשר על האש אשר ריח ניחח ל': ויקרא ג ה 12. והקריבו ראו והקטיר המזבחה ומנחה דמו על קיר המזבחה: ויקרא א טו 13. וישח את בן הקרן הכהנים את הדם ויוזנו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד:

**שָׁנָא** א מ״י פ״ב מהל'   
 ע״ו הל' ע"ז סמך   
 לנחין ס' שולחן ע"י ס'   
 קפ סעף י'   
**שָׁנָא** ב מ״י חס טור   
 ש״ע ס סעף י'   
 ז ומ״י פ״ד מהל' תפילין   
 הלא' טושי' אר״ח ס' ס'   
 סעף י'   
**שָׁנָא** ג מ״י פ״ג מהל'   
 מעשה   
 ה' א סמך עשין קסג   
**שָׁנָא** ד מ״י חס פ״ט   
 הלכה ט'   
**שָׁנָא** ז מ״י פ״ח מהל'   
 זיאת מקדש הלכה   
 א'   
**שָׁנָא** ח מ״י פ״ג מהל'   
 סוטה הלכה ט'   
 מהלכות מעשה   
 הקדושת הלכה ט'   
**שָׁנָא** ט מ״י פ״ט   
 מהלכות מעשה   
 הלכה ט' ופ״ח   
 מהל' ציורות הלכה ז'

(6) תום ד"ה הקבלות  
וד"ה סוף הד"ה:

1. בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ  
אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ  
וְלֹא תִשְׁמְנוּ קִרְחָה בֵּין  
עֵינֵיכֶם לְמָת;

דברים יד א  
2. כִּי אֵייל עָמִי אוֹתִי א  
יָדְעוּ בָנִים סָכְלִים הִמָּה  
וְלֹא נְבוֹנִים הִמָּה חֲכָמִים  
הִמָּה לְהִרְעֵי וּלְהִיטִיב לֹא  
יָדְעוּ: יְרִמְיָהוּ ד כב  
3. וְיֹאמַר אֶתְיָרָה פְּנֵי  
חֲכָמִים

אֲתָרִיתֶם בִּי דֹר תִּהְיֶכֶת  
הַמָּוֶה בָּנִים לֹא אֶמֶן בָּם:

דברים לב כ  
4. הוּי גוֹי חָטָא עִם כְּבֹד  
עוֹן זָרַע מִרְעִים בָּנִים

מִשְׁחִיתִים עֲזְבוּ אֶת הַיָּם  
בָּאֲצוּ אֶת קִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל  
נִזְרוּ אַחֲרָי: יִשְׁעֵיהֶם אֶד

5. והיה מספר בני ישראל בחול הים אשר

לֹא יִמָּד וְגַם יִסְפָּר וְהָיָה  
בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יֹאמַר לָהֶם  
לֹא עָמִי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם

בְּנֵי אֵל חַי: הוֹשֵׁעַ בֶּן אֲבִי  
6. דָּבִיר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל  
וְאָמַרְתָּ אֱלֹהִים אָדָם בֶּן

יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה  
הַבֹּהֶמָה מִן הַבָּקָר וּמִן  
הָעֶזְאוֹ תִּקְרִיבוּ אֶת

קִרְבָּנֵכֶם: ויקרא א ב  
7. וְסִמֵּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ

עָלֶיךָ: וַיִּקְרָא אֶת  
8. דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

לֹא־אָמַר הַמִּקְרִיב אֶת זֶבַח  
שְׁלָמָיו לֵי יָבִיא אֶת  
קֶרְבָּנוֹ לֵי מִזְבֵּחַ שְׁלָמָיו:

יָדֵיו תְּבִיאִינָה אֶת אֲשֵׁי יי  
אֶת הַחֵלֶב עַל הַחֹהָה  
וְנִצָּאנָה אֶת הַחֹהָה לְהַנִּיחַ

אתו תנוּפָּה לַפָּנִי יי:  
ויקרא ז כט-ל

הַקָּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אֶחָד  
לִפְנֵי יי אֵל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

וַיִּקְרָא ו' ז'  
10. וַהֲבִיֵּאתָ אֶל בְּנֵי  
אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצָ

מִשָּׁם מֵלֹא קָמְצוּ  
מִסִּלְתָּהּ וּמִשְׁמֹנָה עַל כָּל  
לְרוּחָהּ וְהַקּוֹנֵן הַבָּרוּךְ

אֶת אֲזֻכָּרְתָּהּ הַמְּזֻכָּרָה  
אִשָּׁה רִיחַ גִּיתָה לִי:

11. והקטירו אתו בני  
אֶהֱרִץ הַמִּזְבֵּחַ עַל

יָהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ ויִמָּק אֶת  
לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֱהֵרֶן  
קֹרָא א ה

לו: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

[illegible]

וַיָּהִי כֵן כִּן אֵלֶּיךָ טַעֲמוֹ כֵּן בְּחִילָה שֶׁהִי שְׂמִיָּה בֹר שְׂרָה טַעֲמוֹ  
 שֶׁן טַעֲמוֹן כִּי' אֶסְפֹּךְ בְּכָל מְקוֹם טַעֲמוֹ בְּכָסֹף יוֹמֵר בְּמִצְחִילָה  
 יִפָּא בְּזֵאֵל כִּי' שׁוֹם מִיִּרְכָּא: **בְּמִנִּים** בְּחֵן יִדֹּ תַחַת יִדֹּ בְּהַעֲבִיָּה  
 בִּינָה בְּחִבְרִין פִּי' בְּשׁוֹמֵרִים דְּהִיב לְעֻזֵּד לִינֹפֹ וְהִדֵּר לִינֹפֹ לְוֹמֵר  
 יִפָּא מִנַּח חֵד מִן הַשׁוֹמֵפִין יִדִּיה תַחַת יִדִּיה דְּחִבְרִיה א"כ הוּא חִזְיָה אֵלְמָא  
 הַבִּי' לִפִּי שְׂהוּא גִזְרִית הַכְּתוּב דְּעִשִּׂין כֵּן וְעֵלִים אֵלֶּל הַסֵּם גְּבִי  
 פִּי' שְׂאִינָה גִזְרִית הַכְּתוּב שְׂהִיו שְׂנִיָּה מְנִיפִים עוֹד יִי' לִדְה"נ אֵל מִיִּירִי  
 שְׂאֻחֹת הַכְּלִי לְמַטֵּה וְהַעֲבִיָּה אוֹחֻזִין לְמַעְלָה: **וְהַסְתָּא** לִיכָא חִזְיָה כֵּן  
 הַכְּלִי לְמַעְלָה וְהַעֲבִיָּה לְמַטֵּה הִי' גַּבִּי מִנְחוֹת אִיפֻכָא שִׂיד בְּכֵלֵּל  
 מִן הַעֲרֵרָה וְהַבְּרָאִים. בִּירוּשְׁלַמִּים פִּרְךָ אֵלְמָא לֹא תִנִּי י' לֵה חֵלָה  
 דְּבָרִים הַנוֹהֲגִים בִּישְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים וְקִשָּׁה אֵלְמָא לֹא פִרְךָ נִמִּי  
 דְּאִיִּים אֵלֶּיךָ שְׂמֹרֵעַן דֵּהָ אֵלֶּל נִמִּי אִינֵה בְּכָל עֵל אֵלְמָא מִדְּרַבָּנ וְאִפִּי'  
 מַחֲלֵה לֹא שְׂמֹרֵעַן דֵּהָ חֵלָה בְּכָל מְקוֹם אֵלְמָא עַל תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר לֹא  
 הִיִּינוּ טַעֲמָה דְּגִזְרֵי עַל הַחֵלָה בְּכָל מְקוֹם טַפִּי מִתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר לִפִּי  
 עוֹשֵׁה: **וְהִלְכָךְ** דִּין הוּא שְׂיִנְהוּג בְּכ"מ אִפִּילוּ בְּכ"ל אֵלֶּל תְּרוּמָה  
 יִי' לִדְהִינוּ טַעֲמָה דֵּלָא בְּעִי מִתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִשׁוּם דְּמִי בִירוּשְׁלַמִּיה  
 טַעֲמוֹ וְעֵבִי מֵאִי רֹבִים מִתְּרוּמָתָנִיח וְיִשׁ לִינֹפֹ טַעֲם דְּלִפְרִיךְ בְּטוֹלוֹ  
 בְּזוֹת אֵלֶּיךָ לְמַלְךְ וְאִינוּ נֹתְמִים מֵהֶם מִם לְמַלְךְ אֵלֶּם כֵּן אִין לֵהֶם דִּין  
 מִתְּרוּמָה וְאִפִּי' מִתְּרוּמָה וְאִינוּ טַעֲמָה יִשׁ לִדְהִין קִנְיָן לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים  
 וְכֹלָאִים נֹהֲגִים בְּשָׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים וְיִשׁ מִשְׁמַע בְּפִרְךָ אִין מַעֲמִידִין  
 מִפִּי שְׂמַעֲמִידִין אוֹתֵם בְּשִׁרְךָ שֶׁל עֲרֵלָה וּמִיִּירִי בְּעֲרֵלָה שֶׁל עוֹבְדֵי  
 (דֵּף נֶחֱ: ) דְּקִאֲמֵר סִפְק עֲרֵלָה בְּכ"ל יוֹרֵד וְלוֹקֵחַ וְעוֹבֵד שֶׁלָּא יִרְאֻן  
 (דֵּף אֶסְפֹּךְ) לְמַכּוֹר דְּמִי עֲרֵלָה אִסּוּרִין: **וְקִשָּׁה** דֵּהָ אִמְרִין מִסְכַּת  
 יִרְכִּיב שֶׁ בָּהֶם מִשׁוּם עֲרֵלָה וְאֵם כֵּן אִין אִנוּ נִהְיִים מִן הַכְּרִימִי  
 עֵשִׂין וְדִאִי שְׂמַבְרִיךְ כּוֹלֵם הוּא לֵנוּ לִילֵךְ אַחֵר הַרּוּב וְאוֹמֵר רִבִּינוּ  
 הַסְדֵּן וְאֵם כֵּן הוּא יוֹנֵק עוֹד מִן הַזֹּקֵנָה וְאִמֵּר הַסֵּם (יִירוּשְׁלַמִּי פ"ק  
 ק' חִיב וְהוּא נִכְיֵר הֵיטֵב כְּשִׁינֵק מִן הַזֹּקֵנָה וְכִשְׂאִינוּ יוֹנֵק מִן הַזֹּקֵנָה  
 וְטוֹעִין לֵדָּ [זָקֵנָה] וְסִמְנִיךְ דֵּהָא מֵאֵל דְּאִכִּיל מִחִבְרִיה בְּהִי' לֵאסְתְּכּוֹלִי  
 וְדֵאִי' שְׂהַעֲשִׂירִים מִרְעוֹ אַחֵר זֶמֶן הַקִּרְבָּת הַעוֹמֵר דִּהִינוּ אַחֵר י"ו

לרצויו כסן הדיוט דכשר זה מכלל  
דפשיטעס ליה למלא דשמיס אינן בשמות  
זה: ומה בן צאן שלא קבע לו  
בהן לשחיטתו קבע לו בהן להחיותו  
כלי פ' עוף ששקע לו בהן וכו'. ואל"ס איכא למישר מה לן כאן שקבע לו  
כלי פ' עוף (אזכור) ומש"כ דעי כסן להחיותו ככלל בן צאן שלא קבע  
לו כלי להחיותו שהרי הואה דבן עוף בעצמו של כסן הו"א לא דעיינן  
כסן דכ"ג פ'רץ בנזכרים (דף מה): להחם דעי למילף מהאי ק"ו דהכא  
דבן עוף טעון פ' שמיטתו כדפסון אי לאו האי פירכא וי"ל דפירכא זו נ"ד  
של כסן יומת מנכ"ל ואל"ס דהחם דבעי למילף בזהאי ק"ו דבן עוף מהאי  
דכסן איך נ"ד חרבה למיטעון חסד מני וכו' ודאי ק"ו דהאי ק"ו דהאי ק"ו

לעיקר עבודה קרנן היו בנפח והשטח היו ק"מ מנייה וזיה" וזין ומנפץ. וא"ס והא היו חלילה דה"ג אמרן בנפחות (דף קז.) אין די בשותפין או אחר או יניפו חלילה אמרן חרמנא ולא שתי תנופות דבשכ"ה היו חלילה ו"ל דלא דמי דהכא היינו עומעל לא היו חלילי"ה שני שותפין חשיב כה"ג חלילה אם אחד מהם מניח ידו תחת די חצירו שהכין מניח את ידו תחת די הבעלים ממש דבשכ"ה היו חלילה חלל ר"י דה"ג אשכחן גבי ביזיוקים<sup>א</sup> שהכין היה אחוז בשפתיו כלומר בשפתיהם היה חלילה ויד הכהן למטה: ב"ר מצוה התלוייה בארץ ב' חלילין ומשי לפי שאינה צריקה של עשרים כוכבים<sup>ב</sup> ולא מיייר מנפץ<sup>ג</sup> חלילי<sup>ד</sup> הם אמאי לא מני תרומה ומעשר כדפרץ מחלה ואין לומר לפי צעי אמאי לא מני חלה ולא משני לפי שהיא מדרבנן ו"ל דלכסי צי גזרי במקומות הרחוקים מא"י אלא דוקא לעצירות הסמוכות לארץ<sup>ה</sup> שהחלה דומה יותר לחובת הבוף שהרי החיוב בא ע"י גלגול עישה ש ומעשר אין מוטעלם אלא על עמי שיש לו קרקע ודמי טפי לחובת הארץ<sup>ו</sup> רבזומי שצמח"ל היו מפרישין תרומה ומעשר עד שאלו הרבזים ו תרומה ומעשר לפי שעבשו צמח"ל אין הקרקעות שלנו שהרי משועבדות קרקע<sup>ז</sup> להפריש תרומה ומעשר ואם תאמר בא"י נמי משועבדות בא"י להפקיע מיד מעשר<sup>ח</sup> ומן הירושלמי שצבאמי הם להביא עשרי (ע"ז דף לה:) דקאמרו הם מפני מה גביות העובדי כוכבים אסורי כוכבים לדחוק הוא לומר דמיייר צערלה שפישראל וכן משמע לא חסדי לוקט עד כרחק מיייר צערלה דעובד כוכבים דאי צערלה דישאל ר"ה (דף ע' ט.) לענין ערלה אחד הנוטף חלילה המצריך ואחד שהעובדי כוכבים מצריכין אותן בכל שנה ואף על פי שאין אנו שמשון ששאל צעובדי דרמה ואמרנו לו שאין מותפין המזורה מן ערלה<sup>ט</sup> המצריך צומן שיונק מן הנוטף פטור מן הערלה ואם פסדו כשהמזורה יונקת מן הצומן עליהן נוטין<sup>י</sup> ולצד אחר<sup>יא</sup> וכשפוסק עליהם מדי ציה ונראה דחדש נוטף הוא ולכן יש ליהרר שאם אדם יודע

אחד אפשר לראות את ההצגה 'מוס' רי"ד. ט. מ"ט [וכתיב] (במדרב כ"ו) ואשית ערשותיהם ולא של גנים. מוס' הרל"ש  
מירושלמי ט. ס. כמו בכל מצרים עמון ומואב השנינים במס' דרים (פ"ד מ"א). מוס' הרל"ש. כ. ושייבא בכל אדם חלה  
יעיטו אע"פ שאין לו קרקע ודמי קצת לחובת הגוף. ט. ס. ה. וסבשע דייבין כל מקום אפילו במקום שאין ישראל.  
ו. תוס' הרל"ש ומוס' רש"י תורה אסורה בהנאה. וסבשע על מוס' רש"י מקשה על חוס' ממעשה קטן נז; ועי'  
שם כמה שנים שהחורף חורמנו עומד עד תפסת את חורשך בדרא אמר אתה

## ציאה

## לו:

עין משפט  
נר מצוה

תד א מ"י פ"ו מהל'  
מנה הלכה ה'

### תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל  
ואמרת אליהם כי תבאו  
אל ארץ מושבותיכם  
אשר אני נתן לכם.  
במדבר טו ב  
2. בחודש השני בארבעה  
עשר יום בין הערבים  
יעשו אתו על מצות  
ומיריים יאכלוהו.  
במדבר טו יא  
3. ויאכלו עמבור תאריך  
מקדשת הקדש מצות  
וקלוי קצצם יהיו הדגה  
יהושע ה יא

### מוסף רש"י

לא קירבו נסכים  
במדבר. נאכל מועד  
שנמנע כל ארבעים שנה  
(תנאים קראו). וביכורים.  
והיה כי תבאו וגו'  
וירשמה וישנה נה  
מגיד שלח נמתינו נה  
שכנו את הארץ ונלקחו  
(דברים א). וכל שני  
כתובים הבאים כאחד  
אין מלמד. מלל  
כתיב אחד ונמנע טלוח  
מינה (דברים כד). מהדיר  
כתיב לארץ ולא יפלא  
מתקיים ש"מ דוקא כי  
קאמר (פסחים נה). מירי  
היה אחלה. שנאמר נה  
צבאכם משכנכם נה ואכלו  
מלחמה נמתינו נה  
(במדבר טו יח). תביע  
קידוש כי מועדות  
קמ"ל. אין מקדשים  
אחר שבת להיות שביעי  
שלו שבת אלא לעולם  
יום שביעי שנה הוא  
כלל קידוש ב"ד (רשב"ם  
ב"ב קסא). ביאה דכתב  
רחמנא גבי תפילין  
וחיבת חמור. כתיב נה  
והיה כי יבאך נדרשת  
קדש (דברים כד). עשה  
מצוה זו שבשביעה  
תיכנס לארץ. מלואו של  
צדוקים שביעה מלואם  
לארץ ולמי משיכו  
רמנא להדי (בבבבבב).  
ממחרת הפסח. הוא יום  
הקדש העומר ממחרת  
יום השילוש של פסח ור"ה  
(י"ז). יום הפסח העומר  
שהקדש עומר מחלה  
(יהושע ה יא).

**במאי קמייפלא**. פי' בקונטרס מה ראה ר"ע לחלוק על ר' ישמעאל  
אבל לא בעי מה ראה רבי ישמעאל לחלוק על ר"ע משום  
דריש לנסי' צמה הנוגעת בצולנס' דפי' בקונטרס לעיל: **לא קירבו**  
**נסכים במדבר**. פי' עד שנתיישבו בל"י משום דכתיב (ט) בכל מושבותיכם  
ואע"ג דכתיב גבי מילואים וזה אשר  
תעשה על המזבח וכתיב צה נסכים  
בעולת תמיד בקרבן ליצור הוא דהוא  
אבל קרבן יחיד לא נתייבצו בנסכים  
אלא מציאת הארץ ואין ולאחר  
ירושלם וישיבה וטעם כן לא נתייבצו  
בנסכים במדבר דלי נתייבצו שוב לא  
הפסיקו אפילו בגלגל ור"ע סבר קירבו  
נסכים במדבר פי' ונסכים דכתיב  
צ"פ שלח לך היינו נסכי יחיד אף צמח  
יחיד דלי להטעין נסכים לקרבן יחיד  
צמח גדולה לא איצטריך קרא שסבר  
טעונה ועומדת מומן שהיו במדבר  
וא"כ מושב דקאמר לא לאחר ירושה  
וישיבה קאמר שהיו במדבר הקריבו  
שהיה קודם ולא צ"ל אלא להמיר קרבן  
יחיד צמח יחיד צמח נתייבצו נסכים:  
**הואיל ונאמרה ביאה בתורה**  
סתם. צ"פ דהעלות על  
חדש הראשון (פי' רש"י) דפרשה  
שנראש הספר לא נאמרה עד אייר  
למדת שאין מוקדם ומאוחר צמח  
ולמה לא פתח צו מפני שהוא גנות  
של ישראל שכל ארבעים שנה שהיו  
ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח  
זה נגלגל וא"ל ולמה לא הקריבו וי"ל  
דסיגרא ליה כמנא דהכא דלמך ש"מ  
וישיבה ופסח נאמר ביאה (וא"ל א"כ  
האך הקריבו גם פסח זה וגם אותו  
פסח שעשו בימי יהושע קודם שנכנסה  
ונתלה הארץ וי"ל שעשו ע"פ דרבינו  
וא"ל כיון שזמן הדין לא היה להם  
לעשות מה גנות היה להם וי"ל דהיינו  
גנותם ופסחם ויכנס לארץ עד מ'  
שנה מפני עון מרגלים ולפיכך לא  
נטוו ואם היו וזכ"ל ליהם לארץ מיד  
היו מלואים מיד עוד וי"ל דק"ל כי הא  
תנא דלמך דביאה הכתוב גבי תפילין  
משמע עשה מלואו זה שצבצב תכנס  
לארץ וכן משמע ביאה דכתיב גבי  
פסח וא"ל א"כ למא לא עשו כי אם  
פסח אחד וי"ל לפי שהיו רוצים ערלים  
וכתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל צו  
והיינו גנותם ומ"מ אינם חוטאים  
צמה שלח עשו אותו דא ערל אסור  
באכילה פסח אחד למא לא מלו לפי  
של נשנה להם רוח צפונית כל  
ארבעים שנה שהיו במדבר לפי שהיו  
מופים בעון מרגלים וכן משמע

צמחית חגיגה (דף קי):

### [בבבבבב א"כ ב"ד ב']

השתא ק"ל כדלעיל צמחית דלמך א"כ מ"י: **מושב** דכתב רחמנא גבי מצה א"ל. תימה דצוק ערבי  
פסחים (פסחים דף קכ) מפי' מינה לקצו צמח זמון זה וי"ל דשמא תנאי היא דהאי תנא מפי' ליה מצערד תאכלו מצות: **בזמן דאיכא**  
**פסח אין בזמן דליכא פסח** א"כ קמ"ל מושבותיכם. וא"ל צמח דכתיב גבי פסח למא לי וי"ל דלמך לומר עשה מלואו זה שצבצב תכנס  
לארץ וא"ל מצערד תאכלו מצות (שמות יב) נפקא דהכמז קצו צמח ועל כדך שלח צמח פסח מיירי דלי צמח מעל מצות ומורורים  
נפקא (פסחים דף קכ) וי"ל דתרי קראי מושבותיכם וצערד תאכלו מצות כדרי חד לח"ל צמח שצית המקדש קיים וחד לחלוא לארץ צמח  
שלי צית המקדש קיים: **ממחרת הפסח** אבול מעיקרא א"כ אבול. ה"קסא ה"ר אברהם אבן עזרא הי' אמרין ממחרת הפסח דהכא  
היו ששה עשר ניסן שקרב העומר דלמך ממחרת הפסח שחיתת הפסח קאמר דהיינו ט"ו ניסן שעדיין לא נקרב העומר דהכי  
נמי אשכחן צפרשת מסעי' דכתיב ממחרת הפסח ילאו בני ישראל והם ילאו צמ"י ואומר ר"ת דהאי ממחרת הפסח דהכא היינו ט"ו ניסן  
נמי קאמר וה"פ דקרא ויאלכו מעבור הארץ כלומר מן הישן ממחרת הפסח שהיו הורגו לאכול מצות: וקלוי דהיינו חדש לא אכלו עד ע"ס  
היום הזה דהיינו ט"ו ניסן לאחר שקרב העומר וה"כ אשכחן ט"ו דליקרי צמח היום הזה דכתיב (י) ולחם וקלי ותרמל לא תאכלו עד ע"ס  
היום הזה ור"י מפרש נהי דבעלמא ממחרת הפסח היו ט"ו (ה) הכא ר"ל ט"ז ולשון התורה לחוד ולשון נביאים לחוד ולשון חכמים לחוד ועל  
כדך צ"ל כן דאם לא כן אמאי איצטריך למימר מעיקרא לא אכלו הא אין לחלץ צין ט"ו לקודם ט"ו כיון דכתיב לא יאקרב עומר אלא פשיטא  
דריש ט"ו דהיינו ממחרת אכילת הפסח והוא דפ' מסעי ר"ל ממחרת שחיתת הפסח דכדכדכד. וישע' מוס' ר"ה י"ה דליקרי: **אקרו**

## האשה נקנית פרק ראשון קידושין

**צמח מושב כתיב צה**. והיי' יליף מינה מושב צלל צמח דלמך הא  
דמפרש ציה צמח הארץ הוא דלא בעי למימר כל מוקם שאלם יושבים  
אבל מושב צלל צמח אימא לך אפילו ח"ל: ה"ק. רבי ישמעאל שכל  
מוקם שנאמר צמח ומושב. וחדש אחא ר' ישמעאל לאשמועינן דכתיב  
ציה נמי' צמח הארץ ומושבות: **במאי**  
**קמייפלא**. מה ראה ר"ע שלח למך כר'  
ישמעאל דכיון דכתיב צמח ומושב  
לארץ קאמר לאחר ירושה וישיבה:  
ר' ישמעאל סבר לא קירבו נסכים  
במדבר. ואע"ג דכתיב צמח ומושב  
(שמות טו) וזה אשר תעשה על המזבח  
וכתיב ציה נסכים בעולת תמיד  
בקרבן ליצור הוא דהוא אכל היחידים  
לא נתייבצו בנסכים אלא מציאת הארץ  
ואין לאחר ירושה וישיבה: **ור"ע**  
**סבר קירבו נסכים**. ליתיד צמח  
משקדו לרצו הלך על כדך אז  
להטענה נסכים צמח גדולה לא  
איצטריך קרא שסבר טעונה ועומדת  
וצמח האמורה כן לא הוצרכה אלא  
מפני צמח יחיד שהותרה צמח  
לגלגל כל י"ד שנה וזה הכתוב להטעין  
נסכים: **האי תנא דבי ר' ישמעאל**  
דלעיל דליה ליה ירושה וישיבה אלא  
היכא דכתיב מושב עם צמח מפי' **ישמעאל**  
מאידך תנא מולא מדעתו של תנא  
אחר דאפילו לא כתיב אלא צמח  
לחודה אינו אלא לאחר ירושה וישיבה:  
**ופטו לך צמח מוס' גבי מלך כתיב**  
(דברים י) כי תבא אל הארץ וגו'  
וישמה וישנה צה ואמרת אשמה  
עלי מלך: **וצמח**. והיה כי תבא  
אל הארץ (שם טו) דפרש גבי נמי  
ירושלם וישיבה: **מלך דדברו לנכנס**  
ישמו עליהם לאלמך ואלא לפניהם:  
**מירי דהוה אכלה**. דהכל מודים  
שנתייבצו צה מיד דכתיב צה (במדבר טו)  
צבאכם ותניא (בספרי פ' שלח) משונה  
צמח זו מכל צמח שצמח שנאמר  
בהי כי יבאך כי תבאו ואלא לאחר  
צבאכם מכיון שצאו נתייבצו: **למה לי**  
כיון דמוצת הגוף היא פשיטא דהוה  
צמח מושבות: **פסעי קידוש**. צ"ד ולא נהי  
קידוש אלא צמח דלמך כדאמר בנסהדרין  
(דף יא): כל דרשות שאלת דורש שית  
צמח של מוקם: **גבי חלז וס**. חק  
עולם לדורותם בכל מושבותיכם כל  
חלז וכל דס לא תאכלו (ויקרא א): **גבי**  
**מצה**. בכל מושבותיכם תאכלו מצות  
(שמות יב): **יאכלו**. לפסח: **צמח**  
**למך כו'**. ומושב דכתיב גבי חדש  
לא לירושלם וישיבה אלא היינו כו':  
לא

מעיקרא לא אכול אלמא  
אקרו

### מסורת הש"ס

(א) וצמח קרא. חגיגה ו:  
(ב) (ע"ש א) (לעיל מד, וס"א)  
(ג) (נחמך הרא"ש) כתיב  
דלא רשקין עד ולי תבא  
ביכורים. ע"ש וברע"א.  
מהר"ם, ופ"ק (ד) (נחמך  
נוסף: ב"ד. ור"ה כתיב  
ב"ד קרא ע"ל ד"ה  
ושבת) (ה) (מרש"י וס')  
נראה דל"ג ומורו. ועי'  
רע"ב, ש"ל. ורש"י.  
(ו) (נחמך ה"ה, ו) ר"ה  
(ג. ה) (ויקרא כג, ד)  
(ז) (ועי' מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (ו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (ז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (ח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (ט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (י) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (טו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (טז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (יט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כ) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (כט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (ל) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לס) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לו) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לז) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לח) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לט) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לא) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לב) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לג) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לד) (נחמך  
מוס' וצמח קרא  
ע"ל ד"ה לרבי'.) (ויקרא  
כג, ד) (לה

**תורה אור השלם**

## מוסף רש"י

**מוסף תוספות**

א. כראמרין (בימות כ.)  
 דינים הוה דור עשה  
 דינים לאו ראדלמהן  
 הארשטן אלע דגורנין  
 זינען. מוס' טון. ג. ומו  
 שאמר ידועש ים בעוד  
 שלש ימים היינו בפה  
 מקשה שלש ימים ויעבר  
 ושוטרים ערלה המנהג  
 יתבה בחרה ים מחר  
 יפשה חר' כרעכב נפלאה  
 היינו כרית ירדן  
 דוקאמר מחר משמע  
 הדיוני ים ג. ולאחר ג.  
 ימים דקעה שלש ימים  
 היינו בסך חמשה שש  
 שנים תעשה שמיטה  
 דרשיתיה ספרי משמטה,  
 חר' פ' היינו  
 בעוד שלש ימים. בעוד  
 בסך, עוד תעכבון וג.  
 ימים ולאחר מחר עברו  
 משמע שרצה לומר  
 שרביעית בעד מוס' טון.  
 ג. ואפילו מאן דחיל ליה  
 מקשה חסד כולל זמנין  
 שלשים שם אבילות (מ"ג)  
 זמנין קליש ליה  
 אבילות ואן כאן עצמות  
 כל כן. מוס' טון. ד. זמנין  
 טון. ממו.  
 שחלשים שם ורצעז חסד  
 יוכל באצבע שנה  
 שרביעית, שנה מוציא  
 ואפי' לא נכנס בשרביעית  
 ואף יום חסד כשחל ליה  
 מוציא מדי. (וע')  
 (מסכ' פ.) ה. שריר ערלה  
 שנה נסאמר בה איסור  
 עולם פירות של חסד  
 שלש ערלה  
 אנו מותרים לעולם  
 ושלחור שלש לא נאסר  
 מעולם ואן דין ערלה  
 בערלה. והנין כל  
 נאסר אפילו בתוך ימי  
 ערלה דכתיב את פרו.  
 למיין. מה שאין כל  
 בתוך מוס' הלכ'ס.  
 רענל בענין ערלה קאמר  
 ערלה שבא איסורו משום  
 ערלה כולל עש הערלה  
 ורביעי שם יחיל לאיסור  
 ג' ע' חילול באר ערלה  
 ערלה אחת אר בשלשה.  
 מוס' הלכ'ס. ג. או להביא  
 לירושלמי מוס' פ'מסיתם ד.  
 ו. ושראור וזע קודם  
 לעומר תבשר אנפי  
 נסאסר תבשר וכן  
 הערלה מותר לנטוע אילן  
 שהוא נעשה ערלה. ומיין.

## מסורת הש"ס

ל'.

עין משפט  
נר מצוה

**תני חרש.** ו"ת אמאי צריך למחוק אף לימא דקאי אכלנאס ו"ל  
 כיון דלמיר רבי אליעזר אין ערלה בח"ל אין סבבה לומר שיהא  
 מומחממיר<sup>ב</sup> בכלנאס יותר מערלה ועוד אומר ר' כיון דכלנאס דרבנן וחדש  
 דאורייתא אין שייך לנתינת אף אכלנאס ולא פריך אלף אליבא דמ"ד  
 ערלה הלכה למשה מסיני:

יִלְקֹחַ אוֹ זֶה וְזֶה יוֹרֵד  
 אֶל לְרֹב עֵנָּן תִּנִּי אוֹ  
 זֶה וְזֶה יוֹרֵד וּלְקֹטֵט  
 לִיחֵה לְקֹלֵא זֶה וְזֶה  
 אֵל יִלְקֹט בֵּיד אֹמֵר  
 יִיָּדֶךָ סֶפֶק לִי וְאִנִּי  
 בֵּר רֹב חֲנָן מִסִּפְקוֹ  
 יִיָּפִי דְּפּוֹמְבְּרִיתָ אֵין  
 סְתוּם רַב הַיְּהוּדָה לְקִמְיָה  
 סְתוּם סִפְקָא וְאִבְרָ  
 מִיָּהֳן שְׁמַעוֹנִים גִּנְיָה  
 בַּח"ל לֹא יֵהָא לֹו נִין  
 דִּל בְּקֹהֶל ה' וְאִינוּהוּ  
 גִּנְיָא רַבִּי אֱלֵעֶזֶר ב'ר'  
 בִּן דִּוְרַמְסְקָה שְׁאִמְר  
 שְׁאִמְר מִשּׁוּם רַבִּי  
 מִשּׁוּם ר' אֱלֵעֶזֶר  
 וְהָאֵין וְהָאֵין ט' תַּנּוּן רַבִּי  
 ז' תַּנִּי חֲדָשׁ אֹמֵר רַבִּי  
 בַּח"ל הִלְכָּה לְמוֹשֶׁה

**סַפִּיקָא וואָדאָ** וואָס. כלומר ספיקן  
מותר וואָס אַסור. ווימער ספיקא  
סממיהא אדורות באַזענע וואָס לערנא  
ברבים הוואָל ומקילין צו וכה"ג  
אמר' צנדרים (ע"ג) צמילתא  
אחריתי רב הונא בר חיננא סבר  
לגדרעיה בפירקא ואל' רבא תנא  
סמיהא סממיהא ואת דרש' רב  
בפירקא אלמא סמוס סמוס הדבר  
קאמר כך השיב רבינו גרשם בר'  
יהודה ז"ל: **וואָדאָ**. הוואָל ווען  
מקילין אל תמיר להם לספק זה אל  
זה אלא אצד אותם הפירות גדיים:  
וסברו על פי רש"י: על שן פירות  
בה שטענין גמיה: **אף הדש**.  
אלמא בערלה כתיב ס"ל דקא מוסיף  
דש: **מני עדש**. ולא ממני אף.  
והבי קאמר ערלה וכלאם הרי הם  
שכר העמיין נאכר ודמי ויבנין כח"ל  
אבל חדש נוהא כח"ל רשמי צו מושב  
כל מקום שאתם יושבים: **במזיא**  
**מוסר**. ואי דפסקא: **הלכה** הידי  
מוזילינן בפירקא: **כך נאמר**.  
**הלכה** להשא: **חזיון על הכהנים** כח"ל

גמ' למעושי ורעים שבחוצה  
לארץ. עין שבת פד ע"ב  
פד"ה ארבע:

[א] נט' א"ל רב אסי והתנא  
בר: [ב] שם א"ל ר"א בר  
יוסי נמחק;

הובא בסוף המסכת.

אויך. קרי ליה לשמואל  
משום והתלפת כוחותיה בדין,  
לשון ישרון שדרינו דין כמינו  
מלך. ספק לי כלומר תן לי  
דמפשי תן לי מודאי ערלה  
סמך ללוי ורוביה ולרב אורי  
דמי ללוי ערלה ורוביה וריש  
פירש לטען אלא כמי כד  
שיהא ספק אצלי. חריש דפם  
בריתא. עיפא ואבצני כמי  
תרבה ורובא. סתם.  
ספק ערלה היתדות כד  
ונגהר לאוכלי. וריש פירש  
אל תחיל ליה כי אם בנצעה  
ודאי ערלה אבדוהו שחשור  
בתנא. יורד ולקחא ואם  
הלמי לא אטמי אשחורא.  
אשתומה כנעה חרא.  
פסוק ומהר ארבעה יום [שן,  
כלומר עמד בביתו ולמשום  
כמו פשה. אמור. הלכה  
כנאמרה כד נאמרה.  
הוא אימור לשון רדאי אור.  
ולתבאר כן יתנו הלכך כל  
ספק ערלה מותר ביה ספק  
עברו ג' שנים או לא עברו, או  
ספק לטען מילתא או מוקצה.  
לוקח או בחיל. הרבכת

אילן. אסורה כדשמואל וכלא  
הכרם אינן אסורים אלא  
מרבנן. ששקחתי לך. היינו  
הרכבת אילן והורבת בהמה  
שאסורה לבני נח כדאייתא  
פרק (ר') ישמעאל אנבע  
מיתות נשדורין ט' א. והלכו  
השמים. כלאי זרעים. רבחיל  
נשמתי. אדא ערב אדברי סוס  
(ה'ז) דרי יאשיה לעון מלקות  
אחד או א שני מניין אסור מלקות  
אחד או יומיתין בפ' כל שעה  
ובראשית הגז (חלוץ קלו, ה)  
הלכך בחיל' ליתא אסורא ביה

א. אחד שנהגין בחוק לארץ  
וכרות ואמרינן פקדו פקדו  
שנהגו גבי וא תנתן ונתנים  
הלא לתלת ולפקלות ואמר  
עליהם פקדו הכרות ואוקימנא  
דאלפת בלחוד ארץ. רעביא.  
ב. מורבנן.  
ג. ולשמואל דאמר הלכות  
מדינה וערלה וכלאים  
תורוייהו דירבה אפילו חגי  
אף תחדש שרידיה נחא א' א'  
החל שאכלים לחדיה  
ואל יאצטקו לשניי דא  
אכל לר' יוחנן. חס' גרס'  
ע' מרס' א'. ש' הוה חרצן.  
ח' אכל בשדה  
לא שיען למימר הכי שריד  
כלאים חס' דרשה לא  
דבר בנדרת חס' אס'

שאנו אסור בהנאה דע מינוי  
למלא' הוה, והיינו קדמי  
הנזק בעלמא, אלא דרעפין  
דעמי דלא ר'נא יאשיה איהו  
ובעל (ההתקבל) חתב  
דשני מינא אד דרעם כסב  
אסור בהנאה והורא העדעדי  
עצור כעמי מיידי שיש  
היינו בעמי כעצרי, אלא  
כסבס מ'אז חותב בהנאה  
הכאלי טנז עלמא ר'נא יאשיה  
ובעמי, ואין אלא דא דרבי  
ביבואת, וצדו בלל דרבי  
כסבאס מ' (ה'ה) הוטע  
זיך ירכסו אד המקיים הוה  
קדש, אלמא אף כחד מינא  
אסור בהנאה, ונאמרו דלא  
ר'נא יאשיה אד העדעדי  
אד לוקה ביהמינא אסור  
הורסין ביהורסלא [כאן]  
מ'ח (ה'א) ז' תבול לא חותב  
כרמך להחמיר בלל אפילו  
מ' חזר, מ' הוואל ואמר  
שוך לא חותב אלמא היינו  
ש' מינז ששעו שומעו אין  
אד ורע תשעה כרס  
ששני מינז, ומשעי תלמוד  
שאז ורע מ'ן ורע איהו  
ע'ס ורע חסר אצ'ב לדיכס  
[כאן] ר'נא יאשיה חתב  
דא חסר וחרצן דרביה אכל  
ליבא משום כלאז דויעי, על  
רעמתי דר' יאשיה חתב שומ  
לא חותב אלמא ר'נא יאשיה  
לא חותב כלאז חסר, כלומר  
למלא יאנו מינז לרעפין,

וְזָרְעִים דִּקְרַקַּע אֵינֶם אֲסוּרִים בַּהֲנֹאֶה  
בְּדֹאמָר לִקְנוֹן שְׂמֻעָמַת כִּלְאֵי זָרְעִים  
בִּדְבָרָן לֹא אֲסוּרֵי בַּהֲנֹאֶה בְּחֻצָּה  
לְנֹאֶרָן לֹא גֹזֵר זֶה רִבְנָן: **פ"א ק"ה**  
**בְּרַבִּי יִאֲשִׁית דְּאָמַר עַד שִׁיּוּעַ חֹמֶה**  
**וְשִׁעוּרָה וְחֲרָצָן בְּמַפּוֹחַת י"ד.** פ"י  
בְּקוֹטֵט' לֹא דִיעֵינן מֵהֵיכָּה נִפְקָא ב' ז'  
ז' מִינֵי זָרְעִים וְחֲרָצָן שְׁלִישִׁי וּמִפּוֹחַת יד  
נִפְקָא לֵב' מֵזֶל מִזְרַע כְּרִמָּה כִּלְאֵים  
מִשְׁמַע שְׂזִירֵית הַכֶּרֶם עֲלָמָה תִּלָּא  
כִּלְאֵים עֲבִיל וְנִרְאָה דִּהֲאִי דְבָעֵי רַבִּי  
לְאִשְׁתֵּיהּ חֹמֶה וְשַׁעֲרֵה וְחֲרָצָן הֵיכִי דוֹקָא  
לְמַתְחִיבֵי מַשּׁוּם כִּלְאֵי הַכֶּרֶם אָבֵל  
מִכִּלְאֵי זָרְעִים מַתְחִיבֵי מַשְׁנֵי מִיּוֹנִין מִנו  
חֹמֶה וְשַׁעֲרֵה אֲפִי' לְרַבִּי יִאֲשִׁית וְתַדַּע  
מִדְּקֹאמָר הֵא כְּתִיב שָׂדֶךְ לַמַּעֲוִי כִּלְאֵי  
זָרְעִים שְׂחֻבָּה לֹאֶרֶן וְאִי לִית לִיה לִר' יִאֲשִׁית  
כִּלְאֵי זָרְעִים א' מִלֵּו לֵי שָׂדֶךְ  
לְשִׁמְעַת לַמַּעֲוִי חִיל אֲפִלּוּ לֹא חָזַר  
גִּמְי אִינוּ לֹקֵה אֲלֵא מִשְׁמַע דְּכִלְאֵי  
זָרְעִים לֹא פְלִיג וְכֵן מוֹכַח בְּיִרְשָׁנִי א'  
דְּקֹאמָר תָּחַם עַל דְּעַמִּיה לְרַבִּי יִאֲשִׁית  
דְּאָמַר שָׂדֶךְ לֹא מִזְרַע דְּכִלְאֵי לְאִשֵּׁי  
דְּבִר נִלְמָם כְּרִמָּךְ לֹא מִזְרַע כִּלְאֵים

י' אסי' והתניא ספק  
 יריא מותר (בחוזה)  
 שתומם כשעה חרא  
 ספיקא מותר ודא  
 מר רבי יוחנן בלוקין  
 אמר ליה רבי אלעזר  
 גן הכלאים מדברי  
 גן כללאי הכרם כאן  
 ואל דאמר שמואל  
 יום שחקקתי לך כבר  
 אים שדך לא תזרע  
 אף שדך בהרכבה  
 בארץ בין בח"ל אף  
 בח"ל ואלא הכתיב  
 וזרעים שבח"ל רב  
 ואולי באורחא חזוהו  
 וזרעים בהדי הדדי  
 א"ל לא חזוהו ותו  
 אף זרע חמי' וי' שרי  
 נשמתיא א"ל וישאר  
 רבוי אשיה דאמר  
 ה וחרצן במפולת יד  
 זרע א"ל אבי והאנן  
 פרים א"ל לא קשיא  
 בכללאי וזרעים כלאי  
 בהנאה בח"ל נמי  
 וזרעים דבארץ לא  
 נמי לא גזרו בהו  
 סף לאו מלתא היא  
 דבי רב משארי  
 משום עירוב עירובי  
 בשלמא אי אשמועינן  
 ארבע

דבר תורה. כדלילך לקמיה: בהרבה  
האילן. מין בשאליו מינו: חקתי  
השמימי. מלל כתיב ושמתם את  
חקתי משמע את חקתי אשר מעולם  
תשמישו<sup>1</sup> מלמד שהחקתי לא נח וציוו  
עליהן ואילו הן החקים בהמתק לא  
רביעי שדך לא תורע ואילו זריעת  
כלאים שאני אומר שחקקמים לך כבר  
דומיא דבהמה דבר המסוים והיינו  
הכרם ומהנח נפקא לך בבהמה  
(דף ט.) דבני נח הוזהרו עליון והכל  
אתה מוסיף ללמוד מהיקש זה דומיא  
דבהמה אפי' בח"ל דהא חובת הנוק  
היא אף שדך בח"ל: לא תכניס שדך.  
המיוחד לך וח"ל הלקו לך מן  
השמיים: הכול למעוטי זריעים. דכלאי  
הכרם בח"ל דמשום דאפקיה בלשון  
זריעה כח שדך: נשמיסי. דהא עבר  
על דברי קופרים: לא חווירימו. אין  
הלכות כלאים מתוריים לכס: לא  
לזריעה. אין הלכות כלאים לזריעה  
ומאירות לכס: לא ק"ל כר' יאשיה.  
בתמיה. וטעמיה דר' יאשיה לא ידענא  
מהיכל נפקא ליה דבעינן ד' מיני  
זריעים וחזרנא שלישי. ומפולת יד<sup>2</sup> נפקא  
ליה<sup>3</sup> (דמנן כג) מלל תורע כרמך  
כלאים משמע שזריעת הכרם ענמה  
תהיה בכלאים: מערב גורני וזרע.  
ולא בכרם: והא אן תנן כו'. וקס"ד  
אפי' כלאי זריעים נמי אסור ביה כי  
הייב דבא<sup>4</sup> אסירי מלדוריימא: כלאי  
זריעים: לא תמיז בהם פן תפקדו:  
דמשדך לא תורע כלאים נפקא: לאו  
מילתא היא דאמרי. ללא גזרו על כלאי  
זריעים בח"ל: לגימא דדי בר שמייה  
לנורך התלמידים לכולל יק שבה:  
משארי משארי. ערוגות ערוגות:  
אכרע

סבי כרבי יאשיה בכלאים וברבי אלעאי כו' ומותר לזרוע תחת יוסף מערב ביורני זרע ואף על גב דאמר לאו מילתא היא ליזהר שלא לזרוע זרעים סמוך שלשה טפחים מע

סח"ט

האזכרה וגם מותר לזרוע  
האזכרה וגם מותר לזרוע

ש'שמאל רד' יוחנן. שדך, שמשמע שלך דרוק דהיינו בארץ, בחיל לא הקנו לו מן ארץ אסור בוינתן לא באיתלחן כמין שבנאר כללך, דההו דעו. אמר אחז וכו' וירק. יט. לא תחזירו. כלומר אינכם בקיין בזה. לא קימל' בן יואשיה. פי' הרי"ם נכלאם פי' אמר שאינו לוקה תוורע כלאים (בחיל) אלא כשזווער חטא ושווער תורען יחד אבל מין לא ואינו לוקה, ברטן מ"ו (נלכאים מ"ח) המעביר עצי' נקוב כסדרם אלא כסדרם במאמץ, כסחים, כא' ובכ"ל הכשר (תולין קטו, א). וזה דאמרין במי שפתו (הוכסח, בבא, א). תגוע עלמא' בן מישל, ככלאים, ר"ל פי' דאמר אלא כשזווער י' מינים אלא, בפתוח' בן מישל. ואובא במי ילדו דהא דרין' ישיעה תורען הגאז אמר, וכו'.

## האשה נקנית פרק ראשון קידושין

## מסורת הש"ס

**שאלה** היתה שקולת מכרעת. וא"כ  
ר"ה (דף יז.) דרז חסד מטע  
דזשאר מלות כשמעשיו שקולים היו כזני  
**מתניתין** דעבדין ליה יום מב ויום  
מלוה יתירה דהו

תום' ר"י חזקן

רובא וזיות מתקנין לו צעולם הזה  
 יוסף טוב ונפרעים ממנו עוונותיו וזהו  
 יוסף ויוסף יט לו לעה"ב וכל צעונותיו  
 מתרומים לקדמי מרשעין לו היתו  
 דעבדין ליה הונתו יוס ביש שמשלמין  
 לו סכר מלכותו כאן להיות מתוקן לו  
 יוסף רע רע רע אחר פירוש לעולם  
 שיהיה אחרון מעיקרל מטיבין לו בכפר  
 פירות וקלקן קיימת וכן מתנחין  
 דקדמי מרשעין לו רבי יעקב היא

ויעוצדי עבודת כוכבים איפסא מחשבה  
 רעה א' הקצ"ה מזרפה למעשה דכתיב  
 (עוידה א') מחמם אחין יעקב מסכן  
 בזהב ומכרת גלוס ולא מצינו שמשא  
 עשו ליעקב שום רעה אלא מחשבתו  
 הרעה אשר חשב עליו מזרפה הקצ"ה  
 לזמנשה ומחשבה טובה של עוצדי  
 כוכבים אין הקצ"ה מזרפה למעשה  
 כדכתיב דניאל (ג) (ודרשו) עד  
 מעלי שמשא הוה משתדל א' לשקצותיה  
 פירוש שהיה דריוש עושה כל כחו  
 להכיל דמיאל מגוב אריות אלא  
 אצ"ע שהיילו עד הערב קאמר קלמא  
 שאל הנילו אלא מנפק להנילו  
 מזרפתיב לשקצותיה ולא כחז וצ"ב א' :

לְאוֹ הִי נְמוֹ אֲמַרִי בְּמִסְכַּת  
יְיָ חֶסֶד כְּשֶׁהֶן שְׁקוּלִין וְיִלְ  
אֲבַל בְּהִי חֲשִׁיב לְדִיק גְּמוּר:  
יֵשׁ. פִּי בְּקוֹנֵט מִי שְׁעוֹשָׂה

[illegible]

חזות הערונה ואחת  
 א משום נוי ואי נמי  
 היא: **מתני'** כל  
 טביבין לו ומאריבין לו  
 ל שאינו עושה מצוה  
 מאריבין לו ימיו ואינו  
 ימנהיג<sup>א</sup> אלו<sup>ב</sup> דברים  
 בעולם הזה והקפן  
 על הן כבוד אב ואם  
 ואת אורחים והבאת  
 יתלמוד תורה כנגד  
 כי קאמר כל העושה  
 זכויותו מטיבין לו  
 התורה כולה מכלל  
 נוי אמר רב שמעיה  
 קולה מכרעת<sup>ג</sup> וכל  
 דה על זכויותו מטיבין  
 נוי מרובין מעונותיו  
 ויפנה<sup>ד</sup>

ששף כל התורה וכל  
תיו מטיבין לו ודומה  
כלה ולא חסר אות  
ממתנתין רעבדן ליה  
אמר הא מני רבי יעקב  
הבאי עלמא ליכא  
ור אין לך כל מצוה  
שמתן שכרה בצדה  
לוייה בה כביוד אב  
בן ימין ולמען יטב  
למען יטב לך  
אמר לו אביו עלה  
ועלה לבירה ושלח  
ם ובחזירתו נפל ומת  
והיון אריכות ימיו  
לך לעולם שכולו  
לעולם שכולו ארוך  
ר' יעקב מעשה חזא  
עשה מחשבה רעה  
הוא למאן מהרהר  
וכתיב דלמען תפוש  
אידוה נמי הכי קאמר  
מצוה הבאי עלמא

וְכִי יִשְׁתָּה אִ"ר אֶלְעֹזֶר  
 רַבִּי אֶלְעֹזֶר שְׁלוּחִי  
 הָיָה דְקִבֵּץ הַיּוֹקָא  
 וַיֹּאמֶר שְׂמּוּאֵל אֵין  
 יֵשֶׁת אַחֵר לְהָאֵי קְרֵא  
 דְאִמְרֵי כִּי הָאֵי גּוֹנָא  
 דְתוֹה גְרִיר לִיה דְּבַר  
 יְמֵי רַב מִכִּי בַר רַב  
 עָשָׂה אֵין לֹא עָשָׂה  
 עָשָׂה מִצּוֹתֵי אִמּוֹר לִיה  
 הָאֵי דְרַבִּי חֲנִינָא אִבְרָ  
 מִלֵּתָא וַאֲזִיטְסִי עוֹ  
 חֵר אִמְרו לִיה רַבְנָן

היה וזרען צערוה אהת וגשמר להניח  
 כמשפטם הנשיה במס' שבת (דף מד':)  
 וכן כלאים בח"ל אבל השתא דזרע  
 וכלאים הוא אלל שאל הנטריה השמש  
 הולך ביער יבאר לבקש מין שהוא  
 נריך לו בין שאר המינין ויודע באיזה  
 ערוה הוא: **דשעמא** שמש:  
**בתנא** העושה מזלו אחת. מפרש  
 בגמרא: **מטינין** לו. משמע  
 עולתה: ונזול את החרץ. חיי העולם  
 הבא: **גב'** אלו דברים כו'. הני  
 הוא דלכול פירות וסקרן קיימם אבל  
 מזלו אחריני לא ואנן מנן מטינין לו  
 ונזול את הארץ: **מכלל דהני אפילו**  
**הדא ממי**. והפריך לא קיני שאר מלות  
 בתמיה והא רובא עוונת הוא: **לומר**  
**שאל היסה שקולם מברעם**. הא דקמי  
 אלו דברים מבהלה עוונת ומתלה  
 וזכית קרמז ויש מבהלה וזכית אחת  
 מאלו מברעות אחת הבק באלו הוי  
 רובא וזכית ואינו צריך למזהא ימיה  
 דמתני' וכי לית ליה צה הדא מהני  
 נריך למזהא ימיה: **מריעין** לו  
 צוה"ל לנקות מעוונותיו שיכול שר  
 שבו: **מטינין** לו. לשלם לו שר  
 מזלתי בחייו כדי לטוורדו: **מאני**.

דקמתי מטביצין ומרעיצן לעדבדן ליה  
 יוס קצ ויוס גיש מי עשושה מזוה  
 תורה ורובא רוצא זכיוס ומתקני לו  
 בעולם הזה י"ט שפערסיס ממנו  
 ענותיו וזהו תקון י"ט לו לעולם הבא  
 וכל ענותיו מרובין דקמתי מרעיצן  
 לו היינו לעדבדן ליה הממנה יוס  
 גיש שמשלנין לו שער מנאמין כאן  
 להיות מתוקן לו יוס רע: רבא אמר.  
 לעולם דלאמנין מעיקרא מטביצין לו  
 בעבר פירוש וקערן קיימת ויך  
 ממני דקמתי מרעיצן לו רבי עקיבא  
 היא: שאין תחית המהיס סליה.  
 בארזא מתן שער להודיעא שאין מתן  
 שער אלא לעולם הבא: ודלמא לא  
 ארזא רבי אלא ליהוי הדור דיה גלותא

[illegible]

בפת לך, דלענין כלאים היכר צעלאז האו דענין דפס  
 יה. כגון כבוד אב ואם ושומר הקן, שלא מוכל להא  
 ב. שאין בו לא חסד ולא יסורין אלא טובה (שם). דעת  
 י היה ירא (פסחים ח). המתורגמן. שהיה עומד לפס  
 אל (ברכות כד). וביבא. ולג"ץ המוילאין ליחא ומאוסין

[illegible]

**תורה אור השלם**

1. כְּבֹד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת הָאֵם  
בְּאִשְׁרֵי חוֹךְ י' אֱלֹהֶיךָ לִמְעַן  
יֵאָרְכוּ יְמֶיךָ וְלִמְעַן יֵשֶׁב  
עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר י' אֱלֹהֶיךָ  
נָתַן לְךָ דְּבָרֵי הַזֶּה  
2. שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאָם  
וְאֶת הַבְּנוֹת תִּתֵּן לְךָ לְמֵעַן  
יֵשֶׁב בְּךָ וְהִאֲרַחֲתָ יְמִינִי:  
דְּרִיכִי כֹד  
3. לִמְעַן תִּפְשֹׁת אֶת בֵּית  
יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּם אֲשֶׁר נִזְרוּ  
מִצִּיל בְּגִדְלֵיהֶם בָּלָם:  
יְחֻזְקָא יֵד הַ  
4. יֵאֲרַמְרֵשׁ שְׁמוּאֵל אֶת אִמֶּךָ  
וְשָׁמַע שְׁאֵל וְהָיָה יָד אֱלֹהִים  
5. עֹלֵת בְּקֶרֶת תִּתֵּן בְּיָדךָ  
וְאִמְרוּת לִזְבֹּחַ לְךָ בָּאֵת:  
שְׁמוּאֵל אֶת הַ

מוסף דע"י

[illegible]

ממתן שכרה שעתידין המתים  
ויאמר שמואל איך אלך למשוח  
רבן במליאל ומשמיע לרבים את  
לקחן 85).

יזרען. מתנ"י. מטיבין. כלומר  
רוב זכויות.

אפרסקין אע"פ שאין ישראל רשאי  
(ה) [פ"ח מ"א] כלאי בהמה מותרים  
ולזורע זרע שני מיני אילנות שלא  
ייעתן אלא בארץ, והוא שזרע חטה  
חזת טו, ב] קנבוס ולוף אסרה תורה

ר' טרפון אומר אינו כלאים בכרם  
אפילו אם זרע בכרם מין אחד או מ  
[אין] אחריני לא. אפילו בחדא. והא

נן התם פ"ק דכלאים עובד כוכבים שהרכיב אגוז על עץ במקום אחר. ע"כ. והוי דומיא דכלאי בהמה דתנן ג' להורביע. וכתב הר"ם [כלאים פ"א ה"ן] שמותר לה' מותר (ג) זרע ירק וזרע אילן. כלאי הכרם אינו לוקה י' מצינ' של ירק כגון קנבוס ולחן, כדאיתא בהקומץ

פ"ה [מ"ח] כל מין זרעים אינן כלאים בכרם הקנ  
כרם ואמרינן בב"ר [כ, י] רדוד זה קינדס, ואסור בו  
גוחל את הארץ. משמע ח"י העה"ב. גמ'. אלו דברים

\*נראה דצ"ל לא אטרו לזרוע מין





